

Spelling

in de lift

adaptief

HANDLEIDING

niveau 8

niveau

7

8

5

6

3

4

1

2

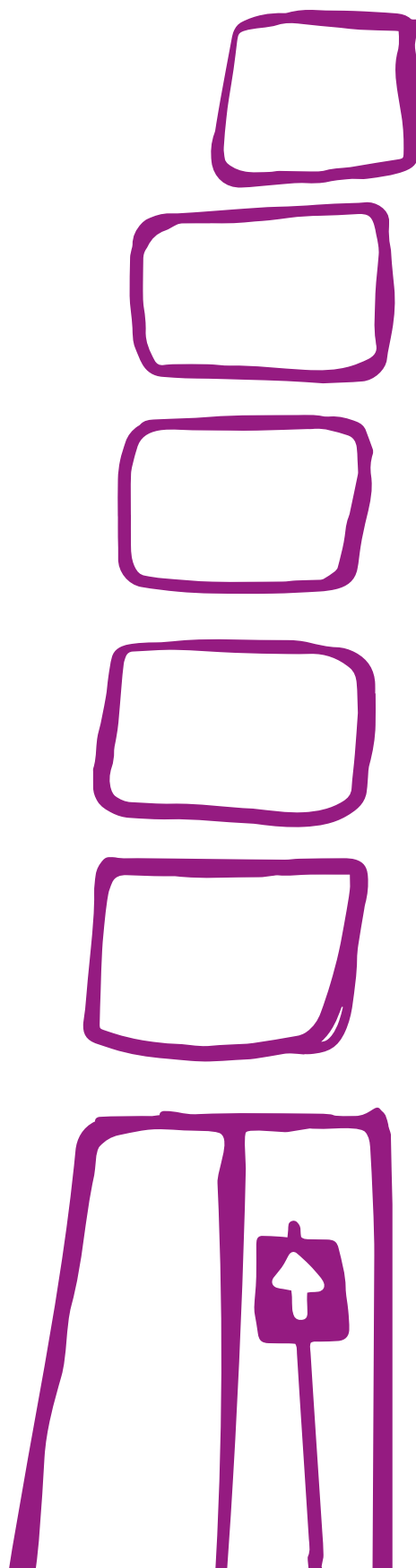

Spelling

in de lift adaptief

handleiding niveau 8

moeilijke letters
moeilijke uitgangen
leenwoorden
moeilijke Nederlandse woorden

Inhoud

1 Doelstellingen	5
1.1 Algemene doelstellingen	5
1.2 Doelstellingen van niveau 8	5
2 Opbouw	7
2.1 Beginsituatie vaststellen	7
2.2 Evaluatie	7
3 Didactiek	9
3.1 Leerinhouden	9
3.2 Leerprincipes	10
3.3 Werkvormen	14
3.4 Aanwijzingen per bladzijde, algemeen	15
3.5 Aanwijzingen per bladzijde, specifiek	16
4 Dictees	27
4.1 Controledictees	27
4.2 Einddictees	33
5 Woordenlijsten	37

1 Doelstellingen

1.1 Algemene doelstellingen

Het werkboek van niveau 8 bevat de laatste onderdelen van de methode *Spelling in de lift*. Met deze methode leren leerlingen de schrijfwijze van veelvoorkomende Nederlandse woorden. Het is van belang dat leerlingen de woorden die ze leren niet alleen goed schrijven in de spellinglessen, maar dat ze die kennis ook gaan gebruiken in hun spontane schriftelijke taalgebruik. Hiervoor zijn speciale oefeningen opgenomen. Voor een verdere toelichting van de algemene doelstellingen kun je de Algemene Inleiding raadplegen.

1.2 Doelstellingen van niveau 8

In het werkboek wordt de schrijfwijze aangeleerd van:

- veelvoorkomende woorden met q, x, y, c en th (bijvoorbeeld: mixer);
- veelvoorkomende woorden met een trema (bijvoorbeeld: drieën);
- woorden met de volgende 'uitgangen':
 - iaal, -eaal, -ueel, -ieel (bijvoorbeeld: speciaal);
 - isch (bijvoorbeeld: automatisch);
 - tie (bijvoorbeeld: definitie);
 - teit of -heid (bijvoorbeeld: boosheid).
- woorden eindigend op eum of ium (bijvoorbeeld: podium);
- woorden met ch – die klinkt als sj – (bijvoorbeeld: chef);
- woorden met g – die klinkt als zj – (bijvoorbeeld: giraf);
- woorden met een ou – die klinkt als oe – (bijvoorbeeld: retour);
- woorden met -air, -eau (bijvoorbeeld: ordinaire);
- woorden met het accent aigu (bijvoorbeeld: café);
- restwoorden die ook uit een vreemde taal stammen, maar niet onder één van de bovenstaande categorieën vallen (bijvoorbeeld: computer, barbecue);
- woorden met een ch in het midden – die klinkt als g – (bijvoorbeeld: kachel);
- woorden met een b – die klinkt als p – (bijvoorbeeld: slab);
- woorden die voorafgegaan worden door 's (bijvoorbeeld: 's nachts);
- woorden met wr vooraan – dat klinkt als vr – (bijvoorbeeld: wraak).

2 Opbouw

2.1 Beginsituatie vaststellen

Stel op basis van afgenomen toetsen de beginsituatie van de leerling vast. Sluit bij het kiezen van oefenstof aan op de vastgestelde beginsituatie en kies die spellingcategorieën waarop de leerling meer oefening nodig heeft. Ga samen met de leerling aan de slag met de desbetreffende spellingcategorieën.

Het is dus zeker niet zo dat de leerling alle opdrachten uit het werkboekje van niveau 8 moet maken. Het mag natuurlijk wel, want extra oefening kan nooit kwaad.

In deze handleiding staan per bladzijde van het werkboek instructies en aanwijzingen bij de opdrachten. Daarnaast vind je bij verschillende bladzijden auditieve oefeningen die je samen met de leerling kunt doen. In hoofdstuk 3 vind je hoe deze zijn aangegeven, in zowel de handleiding, als in het werkboek.

2.2 Evaluatie

Tussen de verschillende oefeningen door, zijn controledictees voorhanden om na te gaan waar de leerling zich op dat moment in zijn leerproces bevindt. Aan het eind van iedere spellingcategorie vind je een einddictee. Dit kun je naast het controledictee en de gemaakte opgaven leggen om de voortgang van de leerling inzichtelijk te maken.

Zowel aan het controledictee, als aan het einddictee hangen geen normeringen.

3 Didactiek

3.1 Leerinhouden

In het werkboek vind je de volgende categorieën:

1 Moeilijke letters

de letter q	(blz. 3)
woorden met de letter x	(blz. 4 t/m 6)
woorden met de letter y	(blz. 7 t/m 9)
woorden met q, x, y door elkaar	(blz. 10)
woorden waarin de c als s klinkt	(blz. 11 t/m 14)
woorden waarin de c als k klinkt	(blz. 15)
woorden met c = s en c = k door elkaar	(blz. 16 t/m 19)
woorden met de letters th	(blz. 20 t/m 22)
herhaling van alle moeilijke letters	(blz. 23 en 24)

2 Moeilijke uitgangen

woorden waarin een trema voorkomt	(blz. 26 t/m 29)
woorden met de achtervoegsels -iaal, -eaal, -ueel of -ieel	(blz. 30 en 31)
woorden met het achtervoegsel -isch	(blz. 32 t/m 34)
woorden met -tie	(blz. 35 t/m 37)
woorden met het achtervoegsel -teit, -heid	(blz. 38 t/m 40)
herhaling van de moeilijke uitgangen	(blz. 41 t/m 45)

3 Leenwoorden

woorden die eindigen op eum of ium	(blz. 47)
woorden waarin de ch als sj klinkt	(blz. 48 en 49)
woorden waarin de g als zj klinkt	(blz. 50 t/m 52)
woorden waarbij de ou als oe uitgesproken wordt	(blz. 53 en 54)
woorden met -air en -eau	(blz. 55)
woorden met het accent aigu	(blz. 56 en 57)
restwoorden afkomstig uit een vreemde taal	(blz. 58 t/m 63)
herhaling van de leenwoorden	(blz. 64 t/m 66)

4 Moeilijke Nederlandse woorden

woorden waarin een ch voorkomt die als g uitgesproken wordt	(blz. 68 en 69)
woorden waarin een b voorkomt die als p uitgesproken wordt	(blz. 70 en 71)
woorden met vooraan 's of wr	(blz. 72 en 73)
herhaling van moeilijke Nederlandse woorden	(blz. 74 en 75)

3.2 Leerprincipes

Voor een algemene toelichting op de verschillende leerprincipes kun je hoofdstuk 3 van de Algemene Inleiding lezen. Hieronder wordt besproken hoe de leerprincipes oriënteren en optimaliseren op niveau 8 plaatsvinden.

Oriënteren

De woorden die op niveau 8 aangeleerd worden, zijn niet klankzuiver. De hoofdregel van de Nederlandse spelling 'Je schrijft het woord zoals je het hoort', is hier daarom niet van toepassing. Daarom is het belangrijk dat de leerlingen goed op de verschillende aspecten van elk spellingkenmerk georiënteerd worden. Dit kun je als volgt uitvoeren:

Moeilijke letters

De meestvoorkomende woorden met moeilijke letters worden aangeleerd door inprenting van de visuele woordbeelden. Het aantal woorden met q, x, y en th is beperkt, maar het aantal woorden dat met een c geschreven wordt, is erg groot.

Er zijn woorden waarin de c als s klinkt. Deze woorden worden het eerst aangeboden. Om te bepalen of bij het lezen de c als s of als k uitgesproken wordt, geldt deze hulpregel: 'Bij ce – ci – cij klinkt de c als s!'

Moeilijke uitgangen

In dit deel van het werkboek gaat het niet alleen om uitgangen, maar ook om achtervoegsels. Achtervoegsels onderscheiden zich van uitgangen doordat zij eraan voorafgaan: bij het woord 'geweldige' is '-ig' achtervoegsel en '-e' de uitgang. In deze methode worden óók de achtervoegsels 'uitgangen' genoemd.

Hieronder lees je van verschillende aangeboden kenmerken hoe de leerlingen erop worden georiënteerd:

Trema

Bij het trema gaat het niet alleen om een uitgang. De twee puntjes op een letter geven aan waar de nieuwe klankgroep begint, dus hoe je dat woord leest. Zo bestaat er minder kans op een verkeerde uitspraak.

Enkele kanttekeningen:

- Een trema heeft soms een functie bij meervoudvorming: drieën; reeën.
- Moeilijkheden doen zich vooral voor bij het schrijven van woorden als: officieel – officiële (wel/geen trema!). Wanneer dit aan bod komt in het werkboek, wordt er bij Aanwijzingen per bladzijde, specifiek (paragraaf 3.5) meer over uitgelegd.
- De uitgangen -eum, en -eus krijgen nooit een trema. Voorbeeld: museum.
- Bij afbreking van het woord vervalt het trema. Voorbeeld: ge-eist.
- De leerlingen worden op trema's georiënteerd door ze eerst geschreven woorden met trema's correct te leren uitspreken. Vervolgens wordt een aantal woorden met trema's ingeprent.

-iaal, -eaal, -ueel, -ieel

Het probleem bij deze uitgangen is dat bij het uitspreken ervan een j of w gehoord wordt, die niet opgeschreven mag worden. Daarbij mag bij de uitgang -ieel geen trema gezet worden (zie ook onderdeel 'trema'), maar moet dit wel bij -iële.

Na het oriënteren van de leerlingen op het verschil in uitspraak en schrijfwijze wordt een aantal veelvoorkomende woorden aangeleerd door middel van inprenting.

-isch

Dit achtervoegsel komt altijd achter de stam van het woord. Voorbeeld: telefonisch. Ook woorden met -isch worden aangeleerd door middel van inprenting.

-tie

Bij dit spellingprobleem zijn twee aspecten te onderscheiden, namelijk:

- ti(e) wordt als tsie uitgesproken. Voorbeeld: attentie.
- ti(e) wordt als sie uitgesproken. Voorbeeld: actie.

De leerlingen worden georiënteerd op dit verschil tussen uitspraak en schrijfwijze. Ook hier is gekozen voor inprenting van de woorden.

-teit, -heid

De veelvoorkomende woorden worden door middel van inprenting aangeleerd. Tijd is alleen met een lange ij als het met de klok te maken heeft.

Leenwoorden

Leenwoorden zijn woorden die uit een andere taal zijn overgenomen. De leenwoorden in dit werkboek zijn geselecteerd uit woordfrequentielijsten en zijn aangevuld met woorden die vaak in het dagelijkse taalgebruik voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan woorden zoals 'team', 'make-up', 'shampoo'. Alle leenwoorden worden door middel van inprenting aangeleerd:

-eum, -ium

Bij het uitspreken van woorden die eindigen op -eum of -ium hoor je vóór um een j, maar deze mag niet opgeschreven worden.

ch = sj

Met name bij Franse leenwoorden spreekt men de ch- als sj uit. Voorbeeld: chef.

g = zj

Bij andere Franse leenwoorden als 'horloge' en 'energie' leren de leerlingen dat je zj hoort, maar g schrijft.

ou = oe / -air / -eau

Bij deze onderdelen worden de leerlingen eveneens georiënteerd op het verschil in uitspraak en schrijfwijze.

Woorden met een accent

Om de stof voor de leerlingen niet al te moeilijk te maken, is deze methode beperkt tot enkel woorden met het accent aigu. Zo'n accent geeft de uitspraak van de klinker in een woord aan. In deze methode worden de accenten ` en ^ niet behandeld. Ook het beklemtonen van Nederlandse woorden door middel van accenten (hè, hé) wordt niet behandeld.

Restwoorden

Er zijn ongeveer 50 woorden geselecteerd die veel gebruikt worden. Je mag hier uiteraard op aanvullen. Ook kan een methode Engels in het basisonderwijs hier mogelijk goed op aansluiten.

Om de aanbieding van de restwoorden te structureren, zijn een aantal gebieden te onderscheiden, te weten: restaurant, supermarkt, vakantie, vrije tijd en school. Deze belangstellingsgebieden fungeren als een soort 'kapstok' waar de restwoorden aan opgehangen zijn.

4 Moeilijke Nederlandse woorden

In dit werkboek worden vier spellingcategorieën met moeilijke Nederlandse woorden aangeboden:

- woorden met een ch in het midden – die klinkt als g –;
- woorden met een b in het midden of met een b aan het eind;
- 's voor een woord: deze categorie is beperkt tot de tijdsaanduidingen: 's morgens, 's middags, 's avonds, 's nachts, 's zomers en 's winters. De betekenis van dit stukje 's is 'in de'. Dus 's middags betekent: in de middag.
- woorden die beginnen met wr: bij deze woorden hoor je een vr, maar schrijf je wr (bijvoorbeeld: wraak).

Nadat de leerlingen op het verschil in uitspraak en schrijfwijze georiënteerd zijn, worden de woorden door middel van inprenting aangeleerd.

Het is goed om regelmatig over de betekenis van de woorden te praten. Het werkboek bevat ook speciaal daarop gerichte oefeningen.

Optimaliseren

Het gaat hier om het automatiseren en generaliseren van de spellinghandeling.

Na het aanmoedigen van een correcte uitspraak worden nieuwe woorden van niveau 8 vooral visueel ingeprent. Het is het beste om dit zoveel mogelijk per groepje letters in te prenten, en niet letter voor letter. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de woordbeelden bij de leerlingen 'uit de pen vloeien'. Het spellen is dan een automatisme geworden.

Van de leerlingen wordt verwacht dat zij hun nieuwe kennis niet alleen bij losse woorden toepassen, maar ook in zinnen en verhaaltjes. Hieraan wordt aandacht besteed in het werkboek. Let erop dat buiten de spellinglessen ook de juiste spelling wordt toegepast.

Isoleren, discrimineren en integreren

Naast het oriënteren en optimaliseren wordt aandacht besteed aan het isoleren, discrimineren en integreren. Voor de toelichting op deze begrippen kun je hoofdstuk 3 van de Algemene Inleiding lezen.

De verschillende nieuwe spellingcategorieën van niveau 8 worden zoveel mogelijk geïsoleerd aangeboden. Pas wanneer de leerling na een aantal oefeningen de nieuwe categorie beheerst, wordt een volgend spellingprobleem geïntroduceerd.

Voor de leerprincipes 'controleren' en 'motiveren' kun je verder lezen in de Algemene Inleiding.

3.3. Werkvormen

De handleiding

In deze handleiding vind je de instructies bij de oefeningen in het werkboek. De instructies bevatten onder andere: het bespreken van de betekenis van nieuwe woorden, een uitgebreide oriëntatie op een nieuw probleem, leiding geven aan auditieve oefeningen, het vooraf bespreken van de oefeningen uit het werkboek en het nabespreken van de gemaakte oefeningen.

De auditieve oefeningen zijn in de methode *Spelling in de lift* erg belangrijk. Deze sluiten aan op de leerstof of ze bereiden de volgende oefeningen in het werkboek voor.

Regelmatig worden dictees afgenomen, geanalyseerd en nabesproken. Naast woorddictees zijn er zinnedictees om te kijken of de spelling niet alleen op woordniveau beheerst wordt, maar ook op zinsniveau functioneert. In zowel de woord- als zinnedictees zijn 'afleidende woorden' opgenomen. Dit zijn woorden die een lettercombinatie bevatten die auditief moeilijk te onderscheiden is van de aangeleerde spellingcategorie.

Het werkboek

Bij het aanleren en oefenen van nieuwe spellingcategorieën op dit niveau speelt de visuele inprenting een grote rol. Door woorden steeds opnieuw te laten schrijven, wordt een schrijfmotorisch woordbeeld ingeslepen. Naast deze grafisch-fonologische informatie wordt ook aandacht besteed aan semantische en syntactische functies door met afbeeldingen de betekenis van woorden te verduidelijken, en aan te geven hoe ze gebruikt kunnen worden.

Ook op niveau 8 hebben de leerlingen de gerichte instructies nodig. Het is dus niet de bedoeling dat een leerling geheel zelfstandig een werkboek doorwerkt. Controleer regelmatig of de leerlingen de aanwijzingen bij de oefeningen goed hebben begrepen. Oefen ook gezamenlijk op de goede uitspraak van de nieuwe woorden van niveau 8.

3.4 Aanwijzingen per bladzijde, algemeen

De doelenkaart

De doelenkaart (op de binnenkant van de kaft) geeft aan welke onderdelen de leerling in het werkboek gaat doen en kan op twee manieren ingezet worden:

- **Voorafgaand aan het oefenen.**
Bespreek samen met de leerling welke spellingcategorieën hij al beheerst en welke spellingcategorieën hij nog lastig vindt: kortom, met welke spellingcategorieën gaat de leerling de komende tijd oefenen.
- **Na afloop van het oefenen of na afloop van een dictee.**
Evalueer het oefenproces met de leerling. Bespreek na in hoeverre de leerling de spellingcategorieën nu beheerst.

Instructie

Tijdens de instructie worden de doelstelling, het te hanteren materiaal en de introductievorm vermeld.

Auditieve oefeningen

De instructie en de woorden die worden aangeboden zijn omschreven. Deze oefeningen kunnen met één of meerdere leerlingen gedaan worden.

Gezamenlijke oefeningen

Deze oefeningen kunnen samen met een groepje leerlingen gedaan worden.

dictee

Dictees

Deze dictees zijn in de handleiding te vinden onder respectievelijk paragraaf 4.1 en 4.2.

Betekenis van woorden

Het is belangrijk dat de leerlingen de betekenis van de behandelde woorden kennen. Controleer dit regelmatig door de leerlingen bijvoorbeeld zinnen met de woorden te laten maken.

Zinnen maken

De oefeningen waarbij leerlingen zelf zinnen moeten maken, zijn erg belangrijk. Let erop dat ze toepassen wat ze geleerd hebben. Behalve de behandelde woorden van niveau 8, moeten ook de woorden van niveau 1 t/m 7 goed geschreven worden.

Creativiteit

Het is goed om de creativiteit van de leerlingen aan te moedigen. Bij de oefeningen is er lang niet altijd sprake van één correct antwoord; soms zijn er alternatieven. Reken het vooral niet fout als een leerling een ander woord invult dat wel in de oefening past. Als dit het geval is, geef de leerling dan een compliment voor zijn originaliteit. Speels omgaan met taal en spelling is leuk en moet zeker aangemoedigd worden!

3.5 Aanwijzingen per bladzijde, specifiek

1 Moeilijke letters

Bladzijde 3

Bij de q is alleen het woord 'aquarium' belangrijk.

Oefening 3

Oefen eerst mondeling met het maken van verschillende zinnen.

Bladzijde 4

De woorden met een x worden geïntroduceerd. Neem die woorden door. Laat de moeilijke woorden opzoeken in het woordenboek. Laat de leerling zelf samenstellingen opnoemen met 'ex'.

Bladzijde 6

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
De controledictees zijn opgenomen in paragraaf 4.1.

Bladzijde 7

Oefening 1

Hier worden alle belangrijke y-woorden geïntroduceerd. Laat de woorden oplezen. De leerling luistert daarbij goed naar de verschillende uitspraken van de y. Bespreek ook de betekenis van de woorden. Laat ze eventueel in het woordenboek opzoeken.

Bladzijde 10

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 11

Op deze bladzijde worden de woorden waarin de c als s klinkt geïntroduceerd. Lees deze woorden hardop voor, zodat de leerling hoort dat de 'c' als 's' klinkt.

Oefening 2

De regel: 'Bij de ce – ci – cij klinkt de c als s!' wordt geïntroduceerd. Om verwarring bij de uitspraak te voorkomen, leert de leerling eerst de c = s-woorden vlot lezen, voordat de c = k-woorden behandeld worden.

Bladzijde 15

Bovenaan de bladzijde worden de woorden geïntroduceerd waarin de c als k klinkt.

Bladzijde 17

Op deze bladzijde worden zes extra moeilijke woorden behandeld, namelijk woorden waarin twee c's voorkomen: één c als s en één c als k (bijvoorbeeld: 'concert'). Deze zes woorden worden door gevarieerde oefeningen ingeprent.

Bladzijde 18

Gezamenlijke oefening

Deze oefening kan uitgevoerd worden, wanneer meerdere leerlingen tegelijkertijd met deze spellingcategorie oefenen. De leerlingen dicteren elkaar om de beurt met een woord met een c als moeilijke letter van deze bladzijde. Daarna kijken ze elkaars werk na.

Bladzijde 19

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 20

Oefening 1

Op deze bladzijde worden de th-woorden geïntroduceerd. Bespreek wat de woorden betekenen, laat ze eventueel opzoeken in het woordenboek. Laat zelf samengestelde woorden bedenken met thee en thuis.

Bladzijde 21

Oefening 1

Er zijn soms meer mogelijkheden om de zin ontkennend te maken. Laat de leerling dit ervaren. Let ook op de interpunctie en op de spelling van de andere woorden.

Bladzijde 22

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 24

Onderdeel 1 'Moeilijke letters' wordt hier afgesloten met een einddictee.

De einddictees zijn opgenomen in paragraaf 4.2.

2 Moeilijke uitgangen

Bladzijde 26

Op deze bladzijde wordt eerst het begrip 'trema' geïntroduceerd.

Oefening 1

Het begrip (trema) kan verder uitgelegd worden aan de hand van de woorden uit deze oefening. Laat de woorden eventueel in klankgroepen verdelen, bijvoorbeeld:

papieren: /pa/pie/ren
kopiëren: /ko/pi/ë/ren

Op deze manier kan goed duidelijk gemaakt worden dat bij het trema een nieuwe klankgroep begint. Bespreek ook, waar nodig, de betekenis van de woorden uit oefening 1.

Bladzijde 29

Oefening 3

Bespreek eventueel de oefening eerst mondeling. Het vormen van correcte meervouden kan een probleem zijn. Laat daarom het meervoud van elk woord noemen en er een zinnetje mee bedenken. Laat daarna pas de meervouden opschrijven.

Na oefening 4 wordt een controledictee afgenomen.
Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.1.

Bladzijde 30

Op deze en de volgende bladzijden worden de uitgangen -iaal, -eaal, -ueel en -ieel behandeld. Bespreek het verschil tussen de uitspraak en de schrijfwijze: 'Je hoort bij de laatste klankgroep een j of een w, maar je mag deze niet opschrijven'.

Oefening 1

Bij de uitgang -ieel zit er een addertje onder het gras. Je schrijft namelijk 'officieel' níet met een trema, maar 'officiële' wel! Ditzelfde geldt bijvoorbeeld voor 'principieel' en 'financieel'. Als de uitgang niet verbogen wordt, hoeft er dus geen trema op.

Het voorbeeld van hierboven kan goed besproken worden aan de hand van de woorden bij deze oefening.

Bladzijde 31

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 32

Op deze bladzijde wordt het achtervoegsel -isch geïntroduceerd. Bespreek dat wanneer je 'ies' hoort, je meestal isch moet opschrijven.

Oefening 1

De meeste woorden met -isch hebben een moeilijk uit te leggen betekenis. Bespreek daarom de betekenis van de woorden van oefening 1.

Bladzijde 34

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 35

Oefening 1

Hier worden woorden met -tie behandeld. Bespreek het verschil tussen uitspraak en schrijfwijze. Voorbeelden:
prestatie: uitspraak /tsie/, je schrijft tie.
productie: uitspraak /sie/, je schrijft tie.

Bladzijde 37

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 38

Op deze bladzijde worden woorden met het achtervoegsel -teit aangeboden.

Bladzijde 39

Op deze bladzijde worden woorden met -heid als achtervoegsel geïntroduceerd.

Gezamenlijke oefening

Hier vind een extra woordendictee plaats.

1. In september hebben wij een reünie.	Schrijf op:
reünie
2. Dit is een speciaal geval.	speciaal
3. Er is een technische storing.	technische
4. Ik zet een advertentie in de krant.	advertentie
5. Die stof is van goede kwaliteit.	kwaliteit
6. Nauwkeurigheid is bij dat werk erg belangrijk.	nauwkeurigheid
7. Wat heb jij veel ideeën!	ideeën
8. Ik heb dat telefonisch afgesproken.	telefonisch
9. Ik wil graag wat informatie.	informatie
10. Kun je dat eventueel voor mij doen?	eventueel

Wanneer meerdere leerlingen tegelijkertijd met deze spellingcategorie oefenen, kun je hen elkaars dictee laten nakijken.

Bladzijde 40

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 43

Gezamenlijke oefening

Schrijf onderstaande groepjes woorden op het bord. Wijs nu een groepje aan. Vraag de leerlingen de twee woorden goed te bekijken en te onthouden. Veeg daarna het groepje weg en laat de leerlingen de twee woorden op een blaadje schrijven. Doe hetzelfde met de andere woordgroepjes. Bespreek na afloop alle woorden na.

De groepjes zijn:

operatie	injectie	specialiteit
kwaliteit	mentaliteit	contributie

organisatie	majesteit
universiteit	redactie

Bladzijde 44

Oefening 2

Je kunt deze oefening eerst mondeling met de leerlingen doornemen. Sommige meervoudsvormen zullen namelijk niet zo bekend zijn, bijvoorbeeld:

hoeveelheid – hoeveelheden
organisatie – organisaties

Bladzijde 45

Onderdeel 2 'Moeilijke uitgangen' wordt hier afgesloten met een einddictee.
Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.2.

3 Leenwoorden

Bladzijde 47

Voordat met de oefeningen uit dit deel begonnen wordt, kun je eerst iets dieper ingaan op het begrip 'leenwoorden'. Dit zijn woorden die uit een andere taal afkomstig zijn. Laat de leerling zelf woorden noemen, waarvan hij denkt dat het leenwoorden zijn. Misschien weet hij zelfs ook uit welke taal ze voortkomen.

Oefening 1

Hier worden vijf woorden met -eum en -ium behandeld. Geef aan dat de leerling een j hoort, maar dat die niet wordt opgeschreven. Hier worden geen trema's gebruikt.

Bladzijde 48

Maak de leerling attent op de uitspraak en schrijfwijze van een nieuwe serie woorden, namelijk die waarbij de ch als sj wordt uitgesproken.

Bladzijde 50

Op deze bladzijde komen woorden aan bod waarbij de g meestal als zj uitgesproken wordt. Nu is deze zj niet altijd bij elke uitspraak even goed hoorbaar, bijvoorbeeld bij 'giraf' en 'asperge'. De woorden worden zoveel mogelijk via visuele inprenting ingeslepen.

Bladzijde 52

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 53

Een nieuwe categorie leenwoorden wordt geïntroduceerd, namelijk die woorden waarbij je een ou schrijft die je als oe uitspreekt. Bespreek de betekenis van deze woorden.

Bladzijde 55

Bespreek de nieuwe woorden met -air en -eau.

Bladzijde 56

Bespreek eerst de nieuwe woorden met het accent aigu en hun uitspraak. Daarna kan de leerling de bladzijde verder zelf maken tot de gezamenlijke oefening. Wijs erop dat het streepje altijd een bepaalde kant op moet wijzen.

Gezamenlijke oefening

Visueel dictee: Zet een woord op het bord. De leerlingen prenten het in, het wordt weggeveegd en de leerlingen schrijven het op.

De woorden zijn:

politie – kampioen – privé – China – februari – macaroni – situatie – finale – station – kwaliteit

Bladzijde 57

Deze bladzijde wordt hier afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 58

Gezamenlijke oefening

De rest van het onderdeel 'Leenwoorden' behandelt woorden die niet onder één van de voorgaande categorieën vallen. Er zijn weinig overeenkomsten tussen deze woorden. Deze moeten uit het hoofd geleerd worden.

Inventariseer op het bord welke leenwoorden de leerling zelf kan bedenken. Je kunt nagaan of ze niet onder een van de andere categorieën leenwoorden vallen. Zo nee, dan kunnen ze worden opgeschreven.

Je kunt er ook een wedstrijd van maken en de leerlingen individueel of gezamenlijk zoveel mogelijk woorden laten bedenken.

Bladzijde 61

Gezamenlijke oefening

Visueel dictee: Zet een woord op het bord. De leerlingen prenten het in, het wordt weggeveegd en de leerlingen schrijven het op.

De woorden zijn:

keeper – weekend – camping – bungalow – mayonaise – shampoo – restaurant – cadeau – enthousiast – spaghetti

Bladzijde 63

Deze bladzijde wordt hier afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 65

Gezamenlijke oefening

Doorloper: Leg uit dat een doorloper net zo iets is als een kruiswoordraadsel. Je vindt de goede woorden bij de omschrijvingen en schrijft deze woorden na elkaar op. De laatste letter van het eerste woord vormt meteen de eerste letter van het tweede woord. Deze letters komen in de omrande hokjes. In deze doorloper komen alleen leenwoorden voor.

Behandel samen het eerste item. Schrijf de oplossing op, of laat deze in het werkboek invullen. Daarna horen de leerlingen de omschrijvingen van het tweede item en zo verder. Laat hen eventueel samen onderzoek gaan naar de juiste woorden.

De omschrijvingen:

Regel 1:

- koffers
- zakje waar schrijfspullen in opgeborgen worden
- vraaggesprek

Regel 2:

- lekkernij gemaakt van cacao
- heel licht en sterk metaal

Regel 3:

- iemand die artikelen voor de krant schrijft
- iemand die mensen voor een sport oefent

Regel 4:

- dier met zeer lange nek
- hoog gebouw waarin mensen wonen
- wc
- vervoermiddel op rails

Regel 5:

- haarwasmiddel
- alledaags, plat
- wedstrijd, wedloop

Regel 6:

- een verhoging die als platform dient
- gebouw waarin voorwerpen zijn tentoongesteld
- middelen waarmee je je gezicht opmaakt

Regel 7:

- stortbad
- verdieping
- kracht, arbeidsvermogen

Regel 8:

- werktuig dat energie oplevert of werk verricht
- onderzoek naar meningen van personen

Regel 9:

- eetbare paddenstoel
- hoogte, peil

Regel 10:

- stukjes vlees aan een pin geregen en geroosterd
- geestdriftig
- ijzeren bak of gevechtswagen

Bladzijde 66

Onderdeel 3 'Leenwoorden' wordt afgesloten met een einddictee.
Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.2.

4 Moeilijke Nederlandse woorden

Bladzijde 68

Oefening 1

In het verhaaltje worden acht moeilijke Nederlandse woorden geïntroduceerd, waarbij in het midden een ch staat die wordt uitgesproken als g. Wijs hier extra op.

Bespreek ook dat de regels van de klinkerdief of de letterzetter bij woorden als 'goochelaar' of 'lachen' niet gelden. Bespreek ook waarom niet en waar de leerling dit aan kan zien.

Bladzijde 69

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 70

Op deze bladzijde worden zes woorden behandeld, waarbij je een p hoort maar een b schrijft.

Wanneer de leerling aan het eind van een woord een p hoort, kan hij dat woord langer maken om te horen of hij een b of een p moet schrijven.

Het woord 'ambtenaar' dat hier ook aan de orde komt, is een apart geval. Bij de uitspraak ervan hoor je immers geen b en ook geen p, maar je moet wel een b schrijven.

Auditieve oefening

Laat de leerling de volgende zinnen aanvullen. De leerling geeft eerst aan of je de aan te vullen woorden met een b of een p op het eind schrijft.

Eén web	– twee	in de struik.
Eén stip	– twee	in de verte.
De thee is slap	–	thee.
Eén slab	– twee	in de was.
De broek is krap	– een	broek.
Eén krab	– twee	op het strand.

Bladzijde 71

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 72

Op deze bladzijde wordt de 's vóór een woord aangeboden. Vertel dat 's meestal gebruikt wordt als het om delen van de dag, om dagen van de week of delen van het jaar gaat.

's betekent eigenlijk zoiets als 'in de' of 'op de'. Als je 's gebruikt moet je achter de tijd ook een s zetten, maar dan zonder komma: 's zomers – 's winters.

Bladzijde 73

Op deze bladzijde maken de leerlingen kennis met woorden waarin je vr hoort, maar wr moet schrijven. Behandel eventueel de woorden gezamenlijk.

Na oefening 3 wordt een controledictee afgenomen.

Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.1.

Bladzijde 75

Onderdeel 4 'Moeilijke Nederlandse woorden' wordt afgesloten met een einddictee. Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.2.

4 Dictees

4.1 Controledictees

Dictees bij 1 Moeilijke letters

Controledictee na bladzijde 6

1. Wanneer doe je examen?
2. De explosie was tot in de verre omtrek te horen.
3. Er zit een ekster in de boom.
4. In onze klas staat een aquarium.
5. Ik wil graag saxofoon leren spelen.
6. Op een woonerf is 30 kilometer per uur het maximum.
7. Op de eerste pinksterdag gingen we naar oma.
8. Die postzegel is een zeldzaam exemplaar.
9. Dat experiment is niet geslaagd.
10. Ben jij soms bang dat de bliksem inslaat?

Schrijf op:

examen
explosie
ekster
aquarium
saxofoon
maximum
pinksterdag
exemplaar
experiment
bliksem

Controledictee na bladzijde 10

Schrijf de hele zin op:

1. Ik heb nog nooit een hyena yoghurt zien eten.
2. Het mysterie speelde zich af in Egypte.
3. Op gymnastiekles wilden we liever yoga doen.
4. Het is zijn hobby om mensen onder hypnose te brengen.
5. Dat type past niet in mijn kaartsysteem.

Controledictee na bladzijde 19

1. Mijn oom is officier bij de marine.
2. Het is tegen mijn principe om te liegen.
3. Scheur maar een blad van de kalender af.
4. Die jongen loopt een groot risico.
5. Assen is de hoofdstad van de provincie Drenthe.
6. Heb jij lucifers bij de hand?
7. Schil jij een sinaasappel voor mij?
8. Weegt die meloen precies 1 kilo?
9. Het concert was geweldig.
10. Dat product is niet meer te koop.

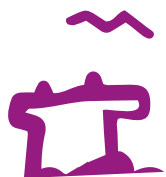
Schrijf op:

officier
principe
kalender
risico
provincie
lucifers
sinaasappel
precies
concert
product

Controledictee na bladzijde 22

Schrijf de hele zin op:

1. Om een televisie te kopen sluit je geen hypotheek af.
2. Je neemt de temperatuur op met een thermometer.
3. Voor het leren van theorie heb ik mijn eigen methode.
4. Als ik thuiskom uit school, ga ik meteen naar de bibliotheek.
5. Weet jij het telefoonnummer van de apotheek?

Dictees bij 2 Moeilijke uitgangen

Controledictee na bladzijde 29

1. Vanmiddag gaan we met z'n tweeën naar het zwembad.
2. Dit jaar gaan we met vakantie naar België.
3. Geef jij mij die papieren zak eens.
4. Mijn oom werkt bij het Ministerie van Financiën.
5. Wat ben jij toch een egoïst!
6. Die film was reuze spannend.
7. Er zijn nog geen officiële berichten over de ramp.
8. Op de reünie kwam ik een oude vriend tegen.
9. Zij heeft bij het skiën haar been gebroken.
10. Hij zakte tot z'n knieën in de modder.

Schrijf op:

tweeën
België
papieren
Financiën
egoïst
reuze
officiële
reünie
skiën
knieën

Controledictee na bladzijde 31

Schrijf de hele zin op:

1. Met dit materiaal kan ik nieuwe ideeën uitproberen.
2. Hij is principieel tegen het kappen van oerwoud in Brazilië.
3. Eventueel kan ik dat verhaal wel voor jou kopiëren.
4. Ze hebben die ruïne speciaal voor de toeristen laten staan.
5. Het is mijn ideaal om later naar Australië te gaan.
6. Het nieuws in de krant is actueel.
7. Met een liniaal kun je iets opmeten.
8. Financieel zit hij er warmpjes bij.
9. In gezelschap stelt hij zich heel sociaal op.
10. Het bericht werd officieel bekendgemaakt.

Controledictee na bladzijde 34

Visueel dictee:

Schrijf de hierna volgende woorden met flinke letters op woordetiketten. Laat het woord zien. De leerling bekijkt het woord aandachtig, spreekt het eventueel in lettergrepen zacht voor zichzelf uit, en schrijft het daarna op.

De woorden zijn:

technische – historisch – elektrisch – alfabetisch – fantastisch – romantische – medisch – automatische – praktisch – economisch.

Controledictee na bladzijde 37

Schrijf de hele zin op:

1. Op het station kun je informatie over de reistijden krijgen.
2. De directie is vandaag telefonisch niet te bereiken.
3. De pers vroeg de Indonesische regering om een reactie.
4. De politie zoekt het schilderij dat tijdens de expositie gestolen werd.
5. Hoe luidt de definitie van democratie?
6. Het is een traditie dit feest nationaal te vieren.

Controledictee na bladzijde 40

1. Met grote snelheid kwam de auto de bocht om.
2. Mijn broer studeert aan de universiteit.
3. Ter gelegenheid van het huwelijk is er een receptie.
4. Vandaag was er veel activiteit in de haven.
5. De betrouwbaarheid van dat middel is niet groot.
6. Kinderen, het is bedtijd!
7. Die oude man heeft nog een goede gezondheid.
8. Mijn vader heeft een baan bij de overheid.
9. Onder werktijd mag hij niet op zijn telefoon.
10. De filmster had er alles voor over om in de publiciteit te komen.

Schrijf op:

snelheid
universiteit
gelegenheid
activiteit
betrouwbaarheid
bedtijd
gezondheid
overheid
werktijd

publiciteit

Dictees bij 3 Leenwoorden

Controledictee na bladzijde 52

1. Er is een schilderij uit het museum gestolen.
2. Op het vliegveld werd mijn bagage gecontroleerd.
3. In China maakte men vroeger prachtige vazen.
4. De chef van de werkplaats sprak met de klant.
5. Die auto moet voor een beurt naar de garage.
6. Ik wil graag tropische vissen in mijn aquarium.
7. Die machine moet nodig een keer gesmeerd worden.
8. Mijn broer vraagt een horloge voor zijn verjaardag.
9. Wil jij een stukje chocola?
10. Via de bovenste etage kom je bij de brandtrap.

Schrijf op:

museum
bagage
China
chef
garage
aquarium
machine
horloge
chocola
etage

Controledictee na bladzijde 57

Schrijf de hele zin op:

1. De journalist zat druk te typen aan zijn bureau.
2. Je mag niet op het privéstrand van de miljonair komen.
3. De orgelman is heel populair bij de klanten van dat café.
4. Mijn logé wil graag de route langs het IJsselmeer volgen.
5. Bij de douane werd in dat leuke cadeau een brilslang ontdekt.

Controledictee na bladzijde 63

1. Dit weekend gaan we naar een huisje.
2. Die filmster staat bijna nooit een interview toe.
3. Ik heb een nieuw programma voor de computer.
4. De chauffeur waarschuwde de jongens voor de laatste keer.
5. Dat goedkope plastic autootje ging al snel kapot.
6. Onze hond is gelukkig niet jaloers op de baby.
7. Vóór het diner werden de zilveren kandelaars geteld.
8. De laatste avond van het schoolkamp werd er een modeshow georganiseerd.
9. Op de eerste verdieping is ook een toilet.
10. Het team van de luchtvaartschool heeft gewonnen.

Schrijf op:

weekend
interview
computer
chauffeur
plastic
baby
diner

show
toilet
team

Dictees bij 4 Moeilijke Nederlandse woorden

Controledictee na bladzijde 69

1. Armen en benen zijn onderdelen van het lichaam.	Schrijf op:
lichaam
2. Iedereen moest om de goochelaar lachen.	lachen
3. Er lag veel bagger in de sloot.	bagger
4. Wat is die broek belachelijk duur.	belachelijk
5. Zijn hobby is goochelen.	goochelen
6. Tijdens de voorstelling is het vervelend als mensen moeten kuchen.	kuchen
7. Het publiek moest juichen toen het doelpunt viel.	juichen
8. De muggen kwamen op het licht af.	licht
9. Giechelen meisjes meer dan jongens?	giechelen
10. Vroeger werd dit kanon gebruikt om kogels mee af te vuren.	kogels

Controledictee na bladzijde 71

1. De baby morste op zijn slab.	Schrijf op:
slab
2. Tijdens eb is het strand groter dan tijdens vloed.	eb
3. Deze trui is veel te krap.	krap
4. Hij werkt als ambtenaar bij de provincie.	ambtenaar
5. Er hangt een groot web in de struik.	web
6. Ik heb een krab op het strand gezien.	krab
7. Je moet op de stoep lopen en niet op de straat.	stoep
8. De overheid geeft subsidie voor het project.	subsidie
9. Ik kan absoluut niet komen.	absoluut
10. Berg de spullen op in je map.	map

Controledictee na bladzijde 73

Schrijf de hele zin op:

1. 's Nachts is het buiten donker.
2. 's Winters gaan wij altijd skiën.
3. Wij gaan 's zomers nooit op vakantie.
4. Ze wrijft over de blauwe plek op haar knie.
5. 's Avonds gingen we naar een concert.
6. Pas maar op, hij zal wraak nemen.
7. Ik kan 's middags niet op visite komen.
8. 's Morgens sta ik vroeg op.
9. Op de bodem van de zee is het wrak van een schip gevonden.
10. Er zit een wrat op mijn hand.

4.2 Einddictees

Einddictee bij 1 Moeilijke letters (na bladzijde 24)

1. Ik heb een extra lekker toetje gemaakt.	Schrijf op:
extra
2. Ken je de negende symfonie van Beethoven?	symfonie
3. Er is pas een discotheek geopend in onze straat.	discotheek
4. Die winkel verkoopt textiel.	textiel
5. Hij sprak met een vreemd accent.	accent
6. Ben je wel eens in een katholieke kerk geweest?	katholieke
7. Mijn hoogste rapportcijfer was een zeven.	rapportcijfer
8. Er zitten ook waterplanten in het aquarium.	aquarium
9. Nederland en Denemarken exporteren veel melkproducten.	exporteren
10. In de vakantie gaan we naar het circus.	circus
11. Een duif is het symbool van de vrede.	symbool
12. De politicus hield een lange toespraak.	politicus
13. Een minuut duurt veel langer dan een seconde.	seconde
14. Wat is het thema van die lezing?	thema
15. Mijn zusje is typiste.	typiste
16. De centimeter zit in de naaikist.	centimeter
17. De patiënt kwam al snel weer bij uit de narcose.	narcose
18. Ik heb een handig systeem bedacht.	systeem
19. Mijn oma heeft een heel mooi theeservies.	theeservies
20. Dat gat moet met cement gedicht worden.	cement

Einddictee bij 2 Moeilijke uitgangen

(na bladzijde 45)

1. Voor die reparatie moet de auto naar de garage.	Schrijf op: reparatie
2. Mijn ideaal is om later operazangeres te worden.	ideaal
3. Na dat ongeluk was medische hulp dringend noodzakelijk.	medische
4. Dat oude dorpje vormt een toeristische attractie.	toeristische
5. Nasi maken is mijn specialiteit.	specialiteit
6. Volgende week ga ik naar een reünie van mijn oude school.	reünie
7. Ik kan eventueel morgen ook wel komen.	eventueel
8. De kwaliteit van deze stof is uitstekend.	kwaliteit
9. Er is een bekend schilderij gestolen uit de collectie van die oude rijke dame.	collectie
10. Volgens de officiële berichten wordt de waarde van dat schilderij op 2 miljoen euro geschat.	officiële
11. Mijn neef gaat naar een technische school.	technische
12. Dit is geen droom maar werkelijkheid.	werkelijkheid
13. Heb jij nog leuke ideeën voor de bonte avond?	ideeën
14. Mag ik jouw liniaal even lenen?	liniaal
15. De sluipschutter had zich op een onneembare positie ingegraven.	positie
16. Dank u wel voor uw gastvrijheid.	gastvrijheid
17. In Arabië zijn grote gebieden onbevolkt.	Arabië
18. Mijn buurman kan financieel nauwelijks rondkomen sinds hij werkloos is.	financieel
19. De productie van dat bedrijf is de laatste jaren weer sterk toegenomen.	productie
20. Ik heb praktisch niets gedaan vandaag.	praktisch

Einddictee bij 3 Leenwoorden

(na bladzijde 66)

1. Een giraf heeft een kort borstelig staartje.	Schrijf op: giraf
2. Mijn broer wast op vrijdagavond borden af in het restaurant.	restaurant
3. Het podium kraakte toen de piano naar zijn plaats gereden werd.	podium
4. Kun je mijn pony even bijknippen?	pony
5. De bungalow lag op een prachtig plekje aan het water.	bungalow
6. Tot Maastricht hadden wij de coupé voor ons alleen.	coupé
7. Binnenkort komt mijn nichtje logeren.	logeren
8. Mijn oma neemt altijd een souvenir van vakantie mee.	souvenir
9. Toen onze hond zo vies was, hebben we hem maar onder de douche gezet.	douche
10. Dat meisje ziet er meestal ordinair uit.	ordinair
11. Het kost die oude man veel energie om elke dag boodschappen te doen.	energie
12. De militair werd uitgezonden voor VN-taken.	militair
13. Bij het café om de hoek is vannacht een ruit ingegoooid.	café
14. Ook een clown moet voor zijn optreden oefenen.	clown
15. Die stang is van aluminium.	aluminium
16. Het niveau van mijn tegenspeelster is veel hoger.	niveau
17. De machinist moest onverwachts remmen.	machinist
18. Afwassen is voor haar routine.	routine
19. Je hebt een medaille verdiend.	medaille
20. Het is nogal gehorig in die flat.	flat

Einddictee bij 4 Moeilijke Nederlandse woorden

(na bladzijde 75)

1. Mijn oom is goochelaar in een circus.
2. De spin heeft een web geweven.
3. De klas lag dubbel van het lachen.
4. 's Winters kan het buiten erg koud zijn.
5. In de zomer wordt de kachel niet gebruikt.
6. Vader staat 's morgens al vroeg op om naar zijn werk te gaan.
7. Mijn zusje heeft een slab om, want ze morst nog met het eten.
8. De jongen moest giechelen om haar grap.
9. Het is absoluut niet waar wat daarover in de krant staat.
10. 's Middags gaat de school om drie uur uit.
11. Als je lang genoeg wrijft, gaat het glimmen.
12. Het is een belachelijke vertoning.
13. De ambtenaar zorgde voor een nieuw paspoort.
14. De gevangene werd wreed behandeld.
15. Dankzij de subsidie kan het project doorgaan.
16. De lage waterstand noemen we eb.
17. Na het sporten deden bijna alle spieren van zijn lichaam pijn.
18. Mijn vriendin is een echte lachebek.
19. Op het strand heb ik een krab gezien.
20. 's Nachts is het heel stil op straat.

Schrijf op:

goochelaar

web

lachen

's Winters

kachel

's morgens

slab

giechelen

absoluut

's Middags

wrijft

belachelijke

ambtenaar

wreed

subsidie

eb

lichaam

lachebek

krab

's Nachts

5 Woordenlijsten

Woordenlijst 1 Moeilijke letters

q aquarium	c (= s) balanceren cel cement cent centimeter centraal centrum cijfer cirkel citroen december feliciteren hyacint kapucijner medicijn lucifer narcis oceaan officier percentage precies principe procent proces provincie recept recent sollicitant solliciteren stencil	c (= k) accu acrobaat actief advocaat alcohol bioscoop cactus camera Canada carnaval cassis cola collecte collecteren collega commanderen commentaar commissaris commissie communisme compleet compliment componist concluderen conclusie concreet conducteur conflict congres contact contant contract controle controleren controleur correspondent creatief crisis Cuba cultuur cursus dictee direct directeur discussie	document economie effect exclusief excursie excuus inclusief inspecteren inspecteur locomotief macaroni microfoon microscoop musicus narcose particulier politicus postcode product project reclame respect risico seconde speculaas structuur vacature verticaal	c (= k, = s) accent accepteren circus concentreren concert directrice succes th apotheek bibliotheek discotheek hypotheek katholiek marathon methode sympathie theater thee theedoek theekopje theelepels theepot theeservies theezakje thema theorie therapie thermometer thermosfles thermoskan thermostaat thuis thuishkomst
x box ex examen exclusief excursie excuus exemplaar experiment experimenteren explosie export exporteren expres extra fax flexibel luxe Luxemburg maximum mixer saxofoon taxi textiel triplex				
y Egypte gymnastiek hobby hyena hypnose mysterie pyjama symbool symfonie synagoge synoniem systeem type typen yoga yoghurt				

Woordenlijst 2 Moeilijke uitgangen

trema's

Albanië
Arabië
Argentinië
Australië
Azië
België
Bosnië
Brazilië
cocaïne
drieën
egoïst
feeën
financiële
financiën
Groot-
Brittannië
heroïne
hygiëne
ideeën
Indonesië
industrieën
Israël
Italië
knieën
kopiëren
Kroatië
neuriën
officiële
oriënteren
patiënt
principiële
reeën
reële
reünie
Roemenië
ruïne
Scandinavië
Servië
skiën
sleeën
Tunesië
tweeën
zeeën

-ieel

financieel
officieel
principeel

-isch
alfabetisch
Arabisch
Atlantisch
automatisch
Belgisch
biologisch
chaotisch
chemisch
communistisch
democratisch
economisch
Egyptisch
elektrisch
fantastisch
gigantisch
grafisch
historisch
Indisch
Indonesisch
Israëlish
kapitalistisch
komisch
kritisch
logisch
medisch
olympisch
praktisch
romantisch
Russisch
socialistisch
technisch
telefonisch
theoretisch
toeristisch
tropisch
typisch

-iaal

geniaal
liniaal
materiaal
provinciaal
sociaal
speciaal

-eaal

ideaal

-ueel

actueel
eventueel
individueel

ti(e)=(t)sie

administratie
advertentie
arrestatie
attentie
combinatie
concentratie
concurrentie
conferentie
contributie
definitie
democratie
demonstratie
discriminatie
emigratie
emotie
expeditie
expositie
feliciteit
garantie
generatie
inflatie
informatie
initiatief
intelligentie
instantie
interpretatie
isolatie
justitie
motie
motivatie
natie
notitie

-teit

activiteit
actualiteit
autoriteit
brutaliteit
elektriciteit
identiteit
kwaliteit
majesteit
mentaliteit
muzikaliteit
nationaliteit
productiviteit
publiciteit
realiteit
specialiteit
universiteit

-heid

aanwezigheid
aardigheid
afwezigheid
bekendheid
beleefdheid
bereidheid
bescheidenheid
betrouwbaarheid
bijzonderheid
blindheid
boosheid
dankbaarheid
deskundigheid
doofheid
droefheid
duidelijkheid
duizeligheid
eenheid
eenzaamheid
eerlijkheid
gastvrijheid
gehoorzaamheid

geldigheid
gelegenheid
gezelligheid
gezondheid
gierigheid
gladheid
hoeveelheid
kleinigheid
luiheid
meerderheid
mensheid
minderheid
moeilijkheid
mogelijkheid
nauwkeurigheid
nieuwsgierigheid
omstandigheid
onzekerheid
overheid
schoonheid
snelheid
tevredenheid

traagheid
veiligheid
verantwoordelijkheid
verkoudheid
verlegenheid
verliefdheid
vlugheid
volksgezondheid
voorzichtigheid
vriendelijkheid
vrijheid
waarheid
werkelijkheid
werkgelegenheid
werkloosheid
wijsheid
zekerheid
zeldzaamheid
zuinigheid

Woordenlijst 3

Leenwoorden

-eum, -ium

aluminium
aquarium
jubileum
museum
podium

ch=sj

chef
Chili
China
Chinees
chirurg
chocola
lunch
machine
machinist
marcheren
rechercheur

g=zj

asperge
bagage
centrifuge
energie
etage
etalage
garage
giraf
horloge
lekkage
logeren
manege
massage
passagier
rage
ravage
reportage
stage

ou=oe

couveuse
douane
douche
journaal
journalist
retour
route
routine

-air

militair
miljonair
ordinair
populair
revolutionair

-eau

bureau
cadeau
niveau

accent aigu

café
comité
logé
privé
coupé

rest leenwoorden

auteur	enquête	pizza
baby	enthousiast	planning
barbecue	etui	plastic
bouillon	flat	pony
bungalow	goal	portefeuille
cake	grapefruit	premier
camping	hangar/hangaar	race
caravan	ingenieur	record
carrière	interview	restaurant
champignon	jack	shampoo
chauffeur	jam	shirt
cheque	jury	show
chips	jus	souvenir
clown	keeper	spaghetti
club	ketchup	tank
computer	make-up	team
conciërge	mayonaise	toilet
cowboy	medaille	trainer
cup	milieu	tram
detail	nylon	trottoir
detective	panty	weekend
diner	paperclip	
drugs	paraplu	

Woordenlijst 4 Moeilijke Nederlandse woorden

ch(-g)

belachelijk
giechelen
goochelaar
goochelen
juichen
kachel
kuchen
lachebek
lachen
lichaam

b(-p)

absoluut
ambtenaar
eb
krab
slab
subsidie
web

wr – vooraan

wraak
wrak
wrang
wrat
wreed
wrijf
wrijft
wroet

's – vooraan

's avonds
's middags
's morgens
's nachts
's winters
's zomers

Spelling in de lift werd ontwikkeld met medewerking van het Centrum Educatieve Dienstverlening/ Pedologisch Instituut te Rotterdam: Marga Crezee, Marijke Erades, Mary Gerritse, Maartje Greevenbosch, Betty Jansen, Carolien Pol, Janine Terwindt.

ISBN 978 90 06 95492 0
Versie 1.1
© Uitgeverij Zwijsen B.V.
Postbus 805
5000 AV Tilburg
info@zwijsen.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen. De uitgever behoudt zich daarnaast uitdrukkelijk haar rechten voor in het kader van tekst- en datamining, AI-training en soortgelijke technologieën.

Redactie:
Puck Senders
Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving en opmaak:
Podivium, Haarlem

Illustraties:
Marijn v/d Wateren, Podivium

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men daarvoor de wettelijke vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers, knipselkranten en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl). De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

HANDLEIDING

Niveau 8

moeilijke letters
moeilijke uitgangen
leenwoorden
moeilijke Nederlandse woorden

9 789006 954920